

DIPLOMAȚIA ECONOMICĂ A REPUBLICII MOLDOVA LA ETAPA CONTEMPORANĂ – REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE

*Lilia NIȚA, Facultatea de Relații Internaționale,
Științe Politice și Administrative*

In the context of the excessive globalization, even a highly developed national economy cannot function effectively being isolated from the rest of the world, but for such countries as the Republic of Moldova, the external economic factor becomes that catalyst which can help to the stabilization and the welfare of the national economy. Republic of Moldova is situated simultaneously near or within very different geoeconomic regions, and at the same time at the crossroads of geopolitical interests of the most powerful centers of the contemporary world. In this context, no less important is the fact that the course of european integration, to be combined with our strategic partnership with Russia and the need to preserve state's position on the CIS market.

Destrămarea sistemului internațional bazat pe confruntarea politico-ideologică și procesul globalizării au plasat în vârful atenției comunității internaționale un nou tip de relații între state determinate de diplomația economică. Astăzi, pe agenda țărilor lumii, pe lângă problemele politice se află problema includerii și participării plene în economia mondială. Promovarea intereselor economice, atragerea investițiilor străine, stimularea comerțului extern, sporirea exporturilor devenind pentru Republica Moldova o prioritate economică, realizarea căreia este indispensabilă de realizarea priorităților politice.

În urma declarării independenței, Republica Moldova a reușit să se afirme în calitate de un element de sine stătător în sistemul politic al lumii. Ceea ce nu putem spune despre relațiile economice externe, diplomația economică fiind mai vulnerabilă din acest punct de vedere. Timp de mai mulți ani se observă deficitul balanței comerciale, structura exportului este foarte limitată, se evidențiază poziția prioritară a piețelor de est în geografia comerțului exterior, ceea ce prezintă o amenințare la adresa securității economice.

Fiind un stat tânăr și de dimensiuni mici, chiar dacă din punct de vedere geografic este situată în nemijlocita apropiere de centrul Europei, din punct de vedere geopolitic, Republica Moldova a avut întotdeauna o poziție periferică [1, p.97-99]. Astfel, în pofida condițiilor naturale favorabile dezvoltării agriculturii, forței de muncă de o calificare relativ înaltă, nepretențioasă și ușor adaptabilă la noile condiții social-economice etc., există un șir de factori contradictorii, precum: lipsa resurselor naturale de importanță strategică (în special cele energetice), piață internă de desfacere mică, situația nefavorabilă pentru investițiile străine, structura industrială precară moștenită din perioada sovietică, infrastructura slab dezvoltată și un șir de probleme de ordin politic, social ce plasează Republica Moldova în subsolul economic european.

În acest context, condițiile de autarhie sau izolare sunt inadmisibile întrucât statul este dependent de comerțul exterior, iar relațiile economice externe au o importanță vitală pentru economia națională a Moldovei. De la obținerea independenței și până în prezent, comerțul exterior a evoluat atât din punct de vedere structural, cât și spațial. Ponderea pieței UE în comerțul exterior al Republicii Moldova majorându-se semnificativ până în prezent. Conform datelor Biroului Național de Statistică pentru 2012, exporturile de mărfuri destinate țărilor Uniunii Europene au însumat 577,1 mil. dolari SUA, deținând o cotă de 47,9% în total exporturi (49,7% în anul 2011)[2]. Țările CSI au fost prezente în exporturile Republicii Moldova cu o pondere de 42,01% (în anul 2011 – 39,7%), ce corespunde unei valori de 507,3 mil. dolari SUA. Însă, în pofida acestor indicatori, piața UE rămâne a fi de nepătruns pentru Republica Moldova, deoarece exporturile includ un număr redus de produse, cauza fiind competitivitatea redusă și standardizarea diferită a mărfurilor moldovenești. În plus, ratele de autoaprovizionare a Uniunii Europene cu materii agricole depășesc 100% la majoritatea produselor, în exportarea cărora ar fi cointeresați și producătorii moldoveni. Din păcate, aceste produse sunt deficitare anume în acele zone ale Uniunii Europene care sunt îndepărtate de Republica Moldova și care se află și în atenția concurenților (România, Polonia, Ungaria).

Un factor important în dezvoltarea diplomației economice a Republicii Moldova îl reprezintă investițiile străine directe. Spațiul geoeconomic al Republicii Moldova deocamdată se consideră a fi nu prea atractiv pentru investițiile străine, din mai multe considerente: dimensiunea mică a pieței interne, instabilitatea politică și economică, structura economică precară etc. Nici chiar puținele avantaje pe care le are: poziția geografică de tranzit avantajoasă, costul mic al forței de muncă, al arendei terenurilor, legislația atrăgătoare, condițiile naturale favorabile, nu sunt convingătoare pentru investițiile mari și investițiile strategice [3, p.6]. Fluxurile mari de capital din Uniunea Europeană sunt îndreptate și către state mult mai îndepărtate, dar care oferă credibilitate și avantaje mai mari investitorilor străini. Este nevoie de îmbunătățirea imaginii țării în fața investitorilor, crearea unui mediu de afaceri favorabil și oferirea de stimulente acestora pentru a alege Republica Moldova ca destinație a capitalului pe care doresc să-l investească [4].

Unul dintre factorii cu impact decisiv asupra diplomației economice a Republicii Moldova este infrastructura nedevelopată care împiedică creșterea economică, îmbunătățirea nivelului de trai și, desigur, atragerea investițiilor străine. Infrastructura transporturilor constituie o precondiție esențială pentru dezvoltarea economică. Republica Moldova este o țară mică din punct de vedere geografic și înconjurată de uscat, iar o rețea decentă de drumuri naționale și locale este soluția optimă pentru transportarea mărfurilor și transportarea internațională la distanțe medii [5]. În ceea ce privește densitatea rețelei totale de drumuri, Republica Moldova se încadrează în

standardele regionale, indicatorul de densitate a drumurilor (37,6 km/100 km²) fiind foarte aproape de cel al Bulgariei (39,7) și Ucrainei (28,1). În ultimele decenii, au fost realizate puține investiții în drumuri, ceea ce a contribuit în mod semnificativ la vulnerabilitatea lor.

Căile ferate sunt importante pentru economia Republicii Moldova, datorită rolului lor central în transportarea mărfurilor, în special spre piețele din Rusia și alte piețe din Europa de Est. Transportul feroviar spre țările occidentale este restricționat de incompatibilitatea de ecartament a șinelor de cale ferată. Republica Moldova și vecinii ei din Est utilizează standardul sovietic de 1,520 mm, pe când în România, vecină Moldovei în partea de Vest, folosește standardul european de 1,435 mm [6]. Transportul aerian în Moldova nu este utilizat la deplina lui capacitate atât la transportarea de pasageri, cât și la cea de mărfuri [7]. Însă, transportarea mărfurilor pe calea aerului poate deveni importantă dacă Moldova va reuși să profite de poziția sa geografică de centru dintre Est și Vest.

Toate aceste probleme reprezintă obiectul activității diplomației economice, iar soluționarea lor solicită investiții publice mari. În acest context, ținând cont de faptul că resursele financiare sunt foarte limitate, Republica Moldova este nevoită să lupte pentru a ieși la economia mondială și a avea acces la venitul mondial. Astfel, ideea transformării Moldovei într-un pod de comunicații dintre Vest și Est poate deveni cea mai profitabilă. În primul rând, prin cooperarea între Rusia și UE ar putea fi create noi coridoare de transport ce ar traversa țara noastră: drumuri auto, cale ferată, transportul aerian. Realizarea acestei idei, de asemenea, ar ajuta la micșorarea tensiunii în relațiile dintre UE și Rusia, asupra problemei ce ține de Republica Moldova, cea din urmă devenind locul apropierei intereselor, și nu teritoriu de conflict.

Referințe:

1. PROHNIȚCHI, V. *Integrarea Republicii Moldova în UE. Acțiuni și implicații geoeconomice*. Chișinău: Prut-Internațional, 2001.
2. Biroul Național de Statistică. *Activitatea de comerț exterior a Republicii Moldova în anul 2012*. www.statistica.md [Accesat la 7 martie 2013].
3. POPA, A. *Investițiile străine directe în economia Republicii Moldova și perspectivele creșterii acestora în contextul vecinătății cu Uniunea Europeană*. Chișinău, 2007.
4. *Clubul presei economice*. Disponibil: http://www.un.md/news_room/jc/newsletters/2007/Actiunea_ONU_11_2007.pdf
5. BOZU, V., CARAGIA, D. și GOTISAN, I. *Analiza finală a constrângerilor pentru creșterea economică*. Disponibil: http://ksghome.harvard.edu/drodrik/Growth%20diagnostics%20papers/Moldova%20CA_Bozu,Caragia&Gotisan.pdf
6. Biroul Național de Statistică. *Transportul de pasageri și mărfuri în 2012*. Disponibil: <http://www.statistica.md/newsview.php?=-ro&idc=168&id=2486>.
7. *Banca Mondială, Moldova: Strategia actualizată a Transporturilor cu accent pe sectorul drumurilor, decembrie 2012*.

Recomandat
Emil CIOBU, dr., conf. univ.